

Parkinson Hastaları İçin Yeni İlaç

Daha hafif yan etkileri olan yeni bir ilacın, Parkinson hastalığının tedavisinde yaygın olarak kullanılan L-dopa'nın pabucunu dama atabileceği bildiriliyor.

Parkinson, beyinde sinirsel uyarıları taşıyan dopamin maddesini üreten hücrelerin ölümüyle ortaya çıkıyor. İleri evrelerinde hastalar, hareketleri üzerindeki denetimi giderek yitiriyorlar. Ellerin kolların ve başın titremesi, kas sertleşmesi ve hareketlerde yavaşlık, hastalığın başlıca belirtilerinden.

Son 10 yıldır Parkinson tedavisinde kullanılan başlıca araç, L-dopa adlı bir ilaçtı. Beyin bu ilacı dopamin'e çevirerek hastalık belirtilerinin azalmasını ya da ortadan kalkmasını sağlıyor. Ancak ilacı yıllar boyu kullanan hastalar, her kullanımda etki süresinin biraz daha kısaldığından yakınmaktaydılar. Üstelik ilacın, diskinezya denen ve kollar, bacaklar, baş ve boynun ani ve istem dışı hareketi biçiminde ortaya çıkan bir yan etkisi de vardı.

Bu etkileri ortadan kaldırmak için ameliyat dışında bir yöntem arayan Birmingham Üniversitesi (İngiltere) nörologlarından Carl Clarke, öteki Avrupa ülkelerinden, İsrail'den ve Kanada'dan

meslektaşlarıyla ortak bir araştırma başlatmış. Beş yıl süreyle L-dopa kullanan 89 hastayla, SmithKline Beecham firmasının üretilen ve ReQuip adı altında pazarlanan ropinirol adlı bir ilaç verilen 179 hasta üzerinde hastalığın seyri karşılaştırılmış. Denede, ropinirol alan hastalarda ilaç belirli bir üst sınıra ulaşınca tedavi L-dopa ile sürdürülüyormuş. Temmuz sonunda Kanada'nın Vancouver kentinde yapılan Uluslararası Parkinson Hastalığı Kongresi'nde yaptıkları açıklamada, Clarke ve ekip arkadaşları, ropinirol tedavisinin, hastalık belirtilerini bastırmada salt L-dopa uygulaması kadar etkin olduğunu, buna karşılık yeni ilacın yan etkilerinin çok daha az olduğunu öne sürdüler. Araştırmacılara göre L-dopa kullanan hastaların %46'sı diskinezyadan yakınırken, aynı oran ropinirol tedavisi gören hastalarda yüzde 20'ye düşmüştü. Daha da önemlisi, ropinirol grubunda olup da L-dopa desteğine gereksinme duymayan hastaların yalnızca yüzde beşinde diskinezya görülmüştü.

Ropinirol, dopamin agonistleri diye adlandırılan ve beyinde dopamin'in işlevlerini taklit eden bir ilaç sınıfının

yeni üyesi. Ancak bu tür ilaçlar şimdiye değin akut mide bulantısı gibi kendilerine özgü sorunlar taşıdığından ancak L-dopa için destek, ya da kısa süreli alternatif olarak kullanılmaktaydı. ABD'nin Miami kentindeki Ulusal Parkinson Vakfı'nın tıbbi araştırmalar yöneticisi Abraham Lieberman, yeni ilacın, tıp dünyasında bu konudaki önyargıları ortadan kaldıracığına inanıyor. Ama aynı yetkiliye göre L-dopa daha uzun süre hastalıkla mücadele için etkin bir silah olarak kalacak. Çünkü deneydeki ropinirol grubundaki hastaların üçte ikisi, L-dopa'ya destekleyici bir tedavi aracı olarak gereksinme duymuş. Ayrıca bazı hastalar da L-dopa'nın hastalık belirtilerini daha iyi örttüğünü, yan etkilerin de bu durumda seve seve göze alınacak bir rahatsızlık olduğu görüşünde.

New Scientist, 31 Temmuz 1999

Yüzük Parmağına Dikkat

Bilim adamları, erkeklerde depresyon için ilk fizyolojik göstergesi açıkladılar: İşaret parmaklarından daha uzun olan yüzük parmakları. Doğum öncesi parmakları ve gonadların gelişimini düzenleyenler aynı genler. Erkeklerde görece uzun parmaklar, cenindeki yüksek testosteron (erkeklik hormonu) düzeyleriyle ilintili görünüyor. Yüksek cenin testosteronunun çeşitli psikolojik bozukluklarla ilişkili olabileceği yolunda kanıtlar bulunduğundan, bir İngiliz araştırma ekibi bu ilişkiyi ölçmeye çalışmış. Liverpool Üniversitesi biyologlarından John Manning ve ekip arkadaşları, 52 erkek ve 50 kadın denegin parmak uzunluklarını ölçmüşler ve kendilerine Beck Depresyon Envanterini uygulamışlar. Test sonunda, sıfırdan 63'e kadar uzanan depresyon ölçeğinde erkek deneklerin 5 ortalama tutturdukları görülmüş. Yüzük parmakları en kısa olan 10 erkek denek, ortalama 1,56 puanda kalırken, en

uzun yüzük parmaklı 10 erkeğin ortalaması 8,5 olarak belirlenmiş. Ölçekte 10'un yukarısı, depresyon alanı kabul ediliyor. Araştırmacılar, Evolution and Human Behavior (Evrim ve İnsan Davranışı) dergisinde yayımlanan makalelerinde, ceninlerde yük-

sek testosteron miktarının, erkekleri ileride depresyona eğilimli yaptığı sonucunu çıkartıyorlar. Kadınlarda benzer bir ilinti saptayamadıklarını kaydeden araştırmacılara göre bu, erkek ve kadınlarda depresyon için farklı etiyolojiye işaret ediyor. ABD'nin New Jersey Eyaleti'ndeki Rutgers Üniversitesi evrim biyologu Robert Trivers da, erkeklerde parmak orantılarının giderek ilgi çeken bir araştırma alanı haline geldiğini söylüyor. Bu alanda daha önce yürütülen bazı araştırmalar, uzun dördüncü parmakla solaklık ve cinsel üretkenlik arasında bir ilinti saptamışlar. Nitekim, İngiliz araştırmacı Manning kendi ekibinin ayrıca yüzük parmağıyla müzik yeteneği (doğum öncesi testosteron miktarının beynin sağ yarımküresini geliştirmesi nedeniyle) ve düşük kalp krizi riski arasında bir ilinti gözlediğini de belirtiyor.

Science, 20 Ağustos 1999